

Příručka Klíčové kompetence v základním vzdělávání

17. 4. 2007 – V průběhu měsíce února 2007 byla do všech plně organizovaných základních škol a víceletých gymnázií v České republice rozesílána příručka [Klíčové kompetence v základním vzdělávání](#). Příručka byla vydána v rámci systémového projektu Pilot Z spolufinancovaného z Evropského sociálního fondu. V příručce naleznete jeden z možných způsobů rozpracování klíčových kompetencí. Klíčové kompetence jsou rozpracovány do hladin a vše je doplněno praktickými ukázkami a příklady.

Z důvodu velkého zájmu o publikaci byl uskutečněn její dotisk. Podrobnější informace získáte na webových stránkách [VÚP v Praze](#).

Zajímá Vás, jak pracovat s klíčovými kompetencemi? Hledáte inspiraci a nové nápady do výuky?

Od září 2004 do února 2007 probíhal projekt Pilot Z spolufinancovaný z Evropského sociálního fondu. Projekt řídilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, realizací aktivit byl pověřen **Výzkumný ústav pedagogický v Praze**. Hlavním cílem projektu bylo ověřit na 16 základních školách výuku podle vlastního školního vzdělávacího programu a vytvořit inspirativní metodické materiály pro ostatní školy.

Tyto materiály dostaly nakonec podobu dvou, domníváme se, že pro praxi velmi užitečných příruček. První z nich nabízí možné odpovědi na otázku, jak mohou učitelé ve školách pracovat s klíčovými kompetencemi. Druhá přináší řadu postupů, metod a forem školní práce, které se v praxi pilotních škol plně osvědčily a mohou být se stejným úspěchem použity i na školách ostatních. Obě příručky bychom Vám rádi blíže představili:

KLÍČOVÉ KOMPETENCE V ZÁKLADNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

„...Klíčová kompetence není něco, co učitel žákovi „řekne“. Klíčové kompetence rostou a dotvářejí se po dlouhá léta, na základě častého posilování...“

Příručka se snaží odpovědět učitelům na jejich časté otázky, jak ve výuce utvářet a rozvíjet klíčové kompetence žáků a jak pracovat s výchovnými a vzdělávacími strategiemi. Učitelé v ní naleznou jeden z možných způsobů, jak klíčové kompetence chápat, jak s nimi pracovat při přípravách na výuku a jak je úspěšně rozvíjet u žáků během vzdělávacího procesu.

Snahou autorů příručky bylo rozpracovat, neboli „rozbalit“ klíčové kompetence až na činnosti, které má žák vykonat. Spolu s tím byly definovány tzv. hladiny klíčových kompetencí, v nichž je popsáno, jaké úrovně mají žáci v jednotlivých klíčových kompetencích dosáhnout na konci 5. ročníku a 9. ročníku.

Publikace obsahuje řadu „ukázkových lekcí“ a ilustrativních příkladů konkrétních činností žáků ve vyučování i v mimovýukových aktivitách. V těchto prakticky zaměřených částech příručky je ukázáno, jakým způsobem, jakou činností je možné definované hladiny klíčových kompetencí naplňovat. Tzn. jak si žáci mohou ve výuce osvojit a postupně rozvíjet právě ty dovednosti, které se jim budou hodit celý život: umění učit se, komunikovat, spolupracovat, řešit problémy, soustředěně pracovat... Občas se objevují názory, že dovednosti potlačují ve školách znalosti. Znalosti jsou samozřejmě stejně důležité. Snahou však je hledat takovou formu výuky, která by žákům umožnila nejen získat důležité vědomosti, ale na jejich základě rozvíjet také dovednosti důležité pro život, tj. klíčové kompetence.

V každém vyučovacím předmětu jsou skryty možnosti, jak žáky vést k týmové spolupráci, k tomu, aby respektovali názory druhých, uměli vhodně argumentovat, naslouchat druhým, cítili zodpovědnost za své rozhodování, chápali společenské normy apod. Cílem je dosažení trvalého dialogu, v němž žáci dokážou bez obav vyjádřit, co jim chybí k pochopení látky, umí se ptát na to, co je zajímavé, nebojí se samostatně vystupovat.

Příručka byla zpracována skupinou odborníků, kteří se zabývají problematikou klíčových kompetencí. Podklady pro svoji činnost i pro tuto publikaci čerpali především na 16 pilotních školách. Příručka může napomoci nejen k pochopení významu klíčových kompetencí a porozumění jejich smyslu, ale může sloužit i jako inspirativní zásobník formulací při „rozbalování“ klíčových kompetencí.

PŘÍRUČKA PŘÍKLADŮ DOBRÉ PRAXE

Příručka příkladů dobré praxe nastiňuje školám a učitelům styl práce a zajímavé metody výuky v 16 pilotních základních školách, na kterých byly příklady dobré praxe sesbírány. V průběhu projektu bylo vytypováno 64 takových příkladů – ukázek konkrétních úspěšných aktivit s žáky. Příručka má podobu šanonu, který ale obsahuje pouze omezený počet příkladů. Všechny i s mnoha prakticky využitelnými přílohami (pracovní listy, testy, dotazníky apod.) však nabízí multimediální DVD, které je do šanonu vloženo.

Příklady jsou v příručce pro lepší přehlednost řazeny do devíti tematických oblastí: český jazyk a dramatická výchova, cizí jazyky, informační a komunikační technologie, společenské vědy, přírodní vědy a výchova ke zdraví, mediální výchova, projekty, autoevaluační a hodnocení žáků, mimovýukové aktivity. Všechny představují netradiční metody práce, dílčí vyučovací aktivity, školní projekty, nové organizační formy výuky, ale také třeba nové způsoby hodnocení žáků, autoevaluační činnosti škol, možnosti mimovýukových aktivit apod.

V příručce učitelé naleznou inspirativní náměty do výuky, nabídne jim efektivní metody a formy práce, nastíní možnosti zařazení průřezových témat do výuky, představí originální autoevaluační nástroje i způsoby hodnocení žáků.

Příručka vznikla především díky zkušenostem 16 pilotních škol, které poskytly své nápady, jak rozvíjet u žáků výše zmíněné dovednosti (klíčové kompetence), a mohou je tak touto formou předat ostatním školám.

Příručku příkladů dobré praxe mohou učitelé využít pro zkvalitnění výuky a k obohacení celkového stylu své práce i práce školy. Publikace nabízí příležitost učit se od jiných a využívat dobrých nápadů, které se v praxi již osvědčily.

Všechny příklady dobré praxe budou postupně uveřejněny také na Metodickém portálu pro učitele www.rvp.cz.

Výzkumný ústav pedagogický v Praze
Novodvorská 1010/14
142 01 Praha 4

www.vuppraha.cz
www.rvp.cz

Obě příručky i tento leták jsou spolufinancovány Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.